

Endoscopie

Foto's: René van Bakel

Tenoscopie

■ Drs. Peter Rulkens

In 1991 als dierenarts afgestudeerd in Gent (België).
Sinds 2000 Erkend Paardendierenarts.

Hoefslag publiceert maandelijks een artikel waarin een veterinair onderwerp wordt behandeld. Deze artikelen zijn geschreven door de vijf Erkende Paardendierenartsen van Dierenartsenpraktijk Moergestel. Deze vijf paardendierenartsen werken vanuit de klassieke, reguliere geneeskunde en volgen de moderne ontwikkelingen op de voet. Elke paardendierenarts heeft vanuit eigen interesses zich in één of meerdere onderdelen van de veterinaire geneeskunde bekwaamd. De veterinaire werkzaamheden binnen de kliniek zijn op basis van die interesses verdeeld. De auteur van dit artikel richt zich in het bijzonder op orthopedie, chirurgie en keuringen.

De laatste twintig jaar wordt ook in de paardengeneeskunde steeds meer gebruik gemaakt van technische hulpmiddelen. Eén van deze technieken is de endoscopie. Endoscopie is het 'naar binnen kijken' door middel van speciale apparatuur.

TEKST: PETER RULKENS

Foto's: Hans van Cils

Een kijkje in een gewricht; de zogeheten arthroscopie.

Een arthroscopie wordt onder andere toegepast om in gewrichten om OCD-fragmentjes in beeld te brengen en met speciaal instrumentarium te verwijderen.

De endoscoop is een lenzensysteem dat gemonteerd is in een soort flexibele 'slang' ofwel in een starre buis. Deze is dan gekoppeld aan een externe lichtbron en een camera. Op die manier kunnen artsen bepaalde structuren, die in de diepte gelegen zijn (bij het uiteinde van de genoemde buis), op een monitor in beeld brengen. De methode wordt onder andere gebruikt als aanvulling in het onderzoek, voor het nemen van stukjes weefsel of vloeistof uit de diepte voor nader laboratoriumonderzoek of voor de uitvoering van operaties 'in de diepte'. Het grote voordeel van het gebruik van deze instrumenten is dat er een duidelijk zicht op bepaalde structuren is zonder dat er veel weefsel schade wordt toegebracht.

Luchtwegen

De meest voorkomende vorm van endoscopie is de endoscopie van de luchtwegen, ook wel laryngoscopie of bronchoskopie genoemd. Hierbij maken dierenartsen gebruik van een flexibele endoscoop die via de neus in de keelholte wordt gebracht. Er is dan vrij goed zicht op neusholte, luchtzakken en keelholte.

In deze weefsels kunnen onder andere ontstekingsprocessen en tumoren worden opgespoord. In de keelholte is vrij zicht op de stembanden. De meest voorkomende afwijking is een verlamming van één van de stembanden. Dat wordt cornage genoemd. Deze aandoening geeft vaak een hoogtonig fluitend bijgeluid tijdens arbeid. Voor paarden die in de disciplines dressuur of springen worden uitgebracht, is de aandoening niet altijd ernstig. Tussen de stembanden door gaat de endoscoop de luchtpijp in tot aan het punt waar de luchtpijp zich vertakt naar de linker- en rechterlong. Dit onderzoek wordt veelvuldig toegepast bij chronisch hoestende paarden waarbij vaak veel en taai slijm wordt aangetroffen in de diepere luchtwegen. Hier kan dan eventueel ook materiaal van worden verzameld via het zogenoemde werkkanaal van de endoscoop.

Slokdarm en maag

Voor onderzoek aan slokdarm of maag kan wederom gebruik worden gemaakt van de flexibele endoscoop die eveneens via de neus wordt ingebracht. Eenmaal in de keelholte brengt de dierenarts de endo-

scoop naar de slokdarm die vervolgens in de maag uitkomt. Bij dit onderzoek kunnen vreemde voorwerpen, die soms in de slokdarm zijn blijven steken, of zweertjes en tumoren in de slokdarm en maag worden gevonden. Bij volwassen paarden is het noodzakelijk over een extra lange endoscoop te beschikken om de maag te kunnen bereiken.

Blaas

De endoscopie in de blaas wordt zowel bij merries als hengsten en ruinen toegepast. Via de plasbuis wordt de flexibele endoscoop ingebracht tot in de blaas zodat blaasstenen en eventuele afwijkingen aan de blaaswand of aan de ureters, de urineleiders die van de nieren de blaas in lopen, zichtbaar worden.

Hysteroscopie

Een hysteroscopie is het bekijken van de baarmoeder. De methode wordt onder andere gebruikt om aanwezige cystes in de baarmoederwand te verwijderen. Het betreft een ingreep die overigens niet altijd nodig is en bovendien ook nogal eens onvoldoende verbetering geeft om de merrie in kwestie toch drachtig te

Endoscopie van de luchtwegen, ook wel laryngoscopie of bronchoscopie genoemd.

krijgen. Ook wordt deze methode tegenwoordig toegepast om dicht bij de eileider te kunnen insemineren met zeer kleine hoeveelheden sperma of met sperma van mindere kwaliteit. De resultaten van deze inseminatie-techniek zijn niet altijd zo veelbelovend als soms wel wordt beschreven.

Arthroscopie en tenoscopie

Bij een arthroscopie wordt van een starre scoop gebruik gemaakt. De scoop wordt via een klein sneetje in een gewricht ingebracht. De methode wordt veelvuldig toegepast in gewrichten om OCD-fragmentjes in beeld te brengen, zodat via een ander klein sneetje met speciaal instrumentarium (soort knabbeltangetje) deze fragmentjes kunnen worden verwijderd. De arthroscopie wordt ook toegepast voor het inspecteren en behandelen van andere gewrichtsaandoeningen, bijvoorbeeld het spoelen en schoonmaken van een geïnfecteerd gewricht. In een tenoscopie worden de pees-schedes bekeken en worden, zoals bij de arthroscopie beschreven, eventuele letsels aan pezen en banden geïnspecteerd en behandeld.

Laparoscopie

Wanneer de dierenarts de buikholte van een paard wil benaderen, kiest hij voor een laparoscopie. Hij gebruikt dan een grotere, starre scoop. Deze methode wordt toegepast bij het inspecteren en een eventuele biopsname (weefselstukje voor onderzoek) van inwendige organen. Ook kunnen met name kleinere buikoperaties via deze techniek worden uitgevoerd.

Conclusie

Al deze technieken dragen bij tot een betere diagnosestelling en minder ingrijpende chirurgische behandeling, waardoor er een beter en veel sneller herstel zal optreden. Vooral de arthroscopie is hiervan een goed voorbeeld. Eerder konden OCD-fragmenten uit gewrichten alleen worden verwijderd via de klassieke operatietechniek, waarbij het gewricht werd geopend met een scalpel (mes) en de opening veel groter was dan het kijkgaatje en het werkkanaal van de arthroscopische techniek. Dit resulteerde vaak in een slechte genezing. Om die reden werd, zeker in het verleden, niet voor een preventieve verwijdering van

fragmentjes gekozen. Een dergelijke operatie zou moeten plaatsvinden voordat het paard last van die botfragmentjes krijgt, cq kreupel loopt. Met de arthroscopische methode is het wel goed haalbaar om preventief te opereren bij jonge paarden waarbij chips in gewrichten zijn gevonden, bijvoorbeeld tijdens een routinematig röntgenonderzoek. Vaak wordt ten onrechte gedacht dat het vroeg genoeg is om te opereren als het paard problemen heeft door een gewrichtsfragment. Meestal is er dan al veel schade aan het gewrichtskraakbeen ontstaan. Bovendien treedt de kreupelheid ten gevolge van een botfragmentje vaker op dan men denkt! Door de arthroscopie is het gelukkig mogelijk om jonge veelbelovende paarden met OCD vroeg en veilig te behandelen zodat een glanzende carrière in de sport toch tot de mogelijkheden blijft behoren! <

Juli

Volgende maand belicht Drs. Ad van Beek de algemene gebitsverzorging bij een paard.